

Autisme in het VO

Een overgang van het basisonderwijs naar het VO is voor elk kind een erg grote stap die veel veranderingen met zich mee brengt. Wanneer je dan ook een diagnose Autisme hebt ervaar je deze overstap als een nog grotere drempel dan leeftijdsgenootjes zonder deze diagnose.

Voor kinderen met 'ass' is het een overgang naar een wereld die voor hun niet duidelijk is, weinig structuur biedt, veel onzekerheden en dus onveilig is.

Wat zou deze kinderen hulp kunnen bieden in deze nieuwe situaties die problemen kunnen oproepen?

Relaties met docenten

- De overstap naar het VO betekent verschillende docenten op een dag. Gelaatsuitdrukkingen en gebaren worden slecht opgemerkt of niet juist geïnterpreteerd. Vaak is er weinig idee van wat er in een ander omgaat.
- Beoordelingen worden verkeerd begrepen en soms alleen als kritiek ervaren.
- Ook is er weinig wederkerigheid in communicatie.

Wat helpt:

- Maak samen met de leerling een faciliteiten kaart die aangeeft waar de leerling behoefte aan heeft en aan elke docent (ook invallers) getoond kan worden door de leerling, wanneer deze zich niet begrepen voelt.
- Maak samen met de leerling een afspraken kaart (met niet te veel punten) waar school en leerling zich aan houdt.
- Geef uitleg in duidelijke, concrete taal die maar op 1 manier begrepen kan worden.
- Herhaal zo nodig en vraag de leerling wat hij van jouw uitleg begrepen heeft.
- Wees punctueel en betrouwbaar met afspraken.
- Verwacht geen wederzijdse relatie, maar een goed functioneren van het kind.
- Maak afspraken over hoe de leerling hulp kan vragen, dit kan geoefend worden.
- De mentor of een vertrouwenspersoon/coach heeft een vaste dag/tijdstip in de week waarop er een gesprek is m.b.t afspraken, roosters, veranderingen e.d.
- Er zijn heldere, eenduidige regels, schema's en afspraken. Deze worden in de agenda bewaard en zijn gevisualiseerd, zoals bijv. ook een plattegrond van de school. Lijst met afkortingen van de namen van de docenten en van de vakken.
- Pas regels eventueel aan de leerling aan in overleg met de leerling. Bijvoorbeeld in de pauze mag hij/zij in een rustige ruimte eten etc.
-

Schoolwerk

- Er is sprake van een traagwerkende informatieverwerking waardoor er informatie of instructie wordt gemist.
- Er is geen sprake van onwil, maar van geheugenproblemen, er wordt van alles vergeten.

- Functies als luisteren en schrijven kunnen moeilijk worden gecombineerd en overschrijven levert problemen op. Snel aantekeningen maken kan deze leerling niet zonder hele stukken te vergeten.

Wat helpt:

- Geef extra tijd, herhaal de instructie. Dicteer de leerstof niet op tempo.
- Visualiseer opdrachten bijvoorbeeld op het (smart)bord. Print aantekeningen die op het smartbord staan uit en geef deze aan de leerling mee. Geef overzichten en ondersteun de leerling bij het juist invullen van zijn huiswerk. Controleer met regelmaat zijn/ haar agenda (mentor).
- Noteer huiswerk op een vaste tijd en plaats, hier zou een schoolafpraak wenselijk in zijn.
- Biedt de leerling ezelsbruggetjes om minder te vergeten.
-

Overgevoelige zintuigen

- Drukke aula's, rumoerige klassen, gymlokalen, een druk plein, excursies....ruimtes die veel prikkels opleveren. Aan het eind van de dag zijn deze kinderen erg moe. Deze overgevoeligheid vraagt heel veel energie. Bepaalde omgevingsgeluiden, een druk ingerichte klas, fel licht enz. kan tot een overprikkeling leiden.

Wat helpt:

- Bespreek met de leerling wat voor hem/ haar 'verkeerde' prikkels zijn.
- Sta de leerling toe om in pauzes een rustige ruimte op te zoeken. Bespreek met de leerling dat bij een overprikkeling in de klas, de leerling een time-out plek heeft buiten de klas. Sta de leerling toe te werken met een koptelefoon op tijdens bijvoorbeeld zelfstandig werken.
- Hou rekening bij onverwachte oefeningen zoals een brandalarm, bereid deze kinderen hierop voor. Weet dat onverwachte gebeurtenissen altijd een reactie oproepen bij deze leerlingen.

Taalproblemen

- Deze leerlingen kunnen gevoelens en emoties niet of moeizaam verwoorden. Hoofd- en bijzaken worden verward en opbouw in een verhaal is er niet. Vaak wordt er een verhaal gestart die niet aansluit bij de belevingswereld van de toehoorder. Kinderen met autisme kunnen fictie en werkelijkheid verwarren.
- Ze hebben moeite met het verschil tussen letterlijke en figuurlijke taal. Ze begrijpen uitspraken niet die figuurlijk bedoeld zijn en ook de sarcasme in taal niet.

Wat helpt

- Werk met een emotiemeter om te laten verwoorden hoe ze zich voelen. Wanneer bepaalde emoties besproken moeten worden omtrent schoolzaken werk dan eventueel aan de hand van een 'schaling'. Visualiseer gebeurtenissen met een woordweb, mindmap of een schema. Dit geeft ze houvast bij het vertellen van hun verhaal en je biedt ze kaders en structuur.
- Wanneer een gebeurtenis uitgelegd moet worden hebben ze eerst tijd nodig om rustig te worden.

- Help de leerling bij het verwoorden van een gebeurtenis aan de hand van de vijf vragen 'wie, wat, waar, wanneer en hoe'.
- Wees duidelijk en concreet in taalgebruik zonder bijbedoelingen.
- Geef geen onverwachte beurt in de klas.
- Geef ze tijd om over een vraag na te denken. Zeg dat je eerst bij andere kinderen begint, zodat ze hun eigen antwoord rustig kunnen formuleren. 'On comand' antwoorden is erg moeilijk.

Proefwerken en examens

- Deze situaties roepen ook bij deze kinderen extra stress op. Om zich goed te kunnen concentreren hebben ze een prikkelarme omgeving nodig.

Wat helpt:

- Laat ze in een aparte ruimte zitten en geef ze extra tijd. Afhankelijk van de auditieve verwerkingsproblematiek kan er behoefte zijn aan extra visuele of auditieve ondersteuning.
- De toets dient vooral overzichtelijk te zijn.
- Voeg bij openvragen een schema toe om structuur te bieden aan het antwoord (wie wat waar wanneer hoe en waarom)
- Leg ze vooraf een goede strategie uit bij multiple choice vragen. Deze kunnen veel verwarring veroorzaken en dus paniek bij de leerling onder tijdsdruk.
- Niet te veel opdrachten op 1 pagina, dit leidt af en maakt onrustig.
- Onverwachte toetsen kunnen een paniek reactie tot gevolg hebben, probeer deze te vermijden.

Gymnastieklessen

- Er is veelal sprake van een onhandige en soms houterige motoriek.
- Moeite met inschatten van een eigen positie in de ruimte. Inschattingen van bewegingen is moeilijk, ook van objecten zoals van een bal.
- Ze lopen kans niet gekozen te worden bij een partij zoals bij balspelen en lopen zeker kans gepest te worden. Bescherm ze hierin.

Wat helpt:

- Laat de leerling niet verplicht zijn overal aan mee te doen. Als je vermoedt dat bepaalde kinderen altijd bij een partij als laatste worden gekozen, laat kinderen dan niet kiezen, maar maak zelf de partijen op nummer of zo.
- Leg de leerling van te voren uit wat de les wordt, geef eventueel een taak bij de voorbereiding.

Huiswerk

- De leerling vergeet veel te noteren. Vergeet boeken en schriften mee te nemen. Heeft huiswerk verkeerd genoteerd.

Wat helpt

- Er is al het nodige hierboven geschreven. Zorg in ieder geval voor telefoonnummers of emailadressen van de hierin 'betrouwbare' leerlingen. Zorg ook dat er eventueel huiswerk op de website van school staat.
- Een extra set boeken thuis kan uitkomst bieden.
- Een lijst per dag in de agenda met boeken en schriften die mee moeten.
- Besef dat het geen vergeten uit onwil is. Belonen omdat het goed gaat heeft meer impact dan altijd straf krijgen omdat het weer vergeten is. Help de leerling bij het vinden van een juist hulpmiddel om te zorgen dat er een succeservaring is.
- Vraag wat de leerling nodig heeft. Vraag waar hij/ zij tegen aanloopt. Vraag hoe je kan helpen. Luister naar de uitleg van de leerling.